

rien netop i vor tid har en speciel betydning. Moderne mennesker kæmper med fremmedgørelsens problemer. Det afføder en bevidst interesse for at organisere småmiljøerne på arbejdsplads og bopæl, så de skaber større menneskelighed. »Radikal ungdom er ikke bare opptatt av Che Guevara og kulturrevolusjonen i Kina, men også av barnehager og lekeplasser«. Det er derfor vigtigt for lokalhistoriens fremtid at fagets dyrkere har et *fagligt* forhold til problemer som for eksempel arbejdsdeling og samarbejde på den enkelte gård, magtfordelingen i landbosamfundets hverdag og forholdet mellem generationerne.

Det hævdes med en slående (og rigtig) formulering, at lokalhistorie i virkeligheden er en international videnskab, medens »rigshistorien« er langt mere provinsiel. »Det er meget vanskelig å få utlendinger til å interessere sig for forhandlingene på Eidsvoll i 1814 eller for statsminister Konows avgang i 1912. Men en undersøkelse av hvordan dugnadsinstitusjonen fungerte i en norsk grend, vil ha umiddelbar interesse for eksempel i Øst-Afrika. Også der har de mange steder en tilsvarende institusjon«.

Helt afgørende er imidlertid at der bliver stillet kvalitetskrav til de lokalhistoriske publikationer. Edvard Bull siger, at med kvalitet menes ikke uden videre det samme som videnskabelig kvalitet. Niveauet skal selvfølgelig være fagligt forsvarligt, men Norsk Kulturfond arbejder også for at flest muligt skal få del i kulturgoderne. Og hertil hører at goderne må præsenteres i en form så de er tilgængelige for »folk flest«. Et andet formål er at støtte arbejde som er med til at skabe et rigere kulturmiljø på land og i by. Aarbøger som kan skaffe stof fra mange – og mange forskellige slags – mennesker rangerer derfor højere end dem, der år efter år fyldes med bidrag fra de samme 2–3 forfattere. Til den gode årbogs kvaliteter hører også at den virkelig når frem til et publikum af rimelig størrelse. Ellers bidrager den jo ikke i praxis til at kulturmiljøet bliver rigere.

Det ville måske være en god idé om danske årbogsredaktioner anskaffede dette værk og gjorde det til udgangspunkt for en god lang samtale om deres egen årbogs målsætning, indhold og form.

Knud Prange

Nutidshistorie

JON SUNDBO: LOKALSAMFUNDET I DEFENSIVEN? *En analyse af sociale forandringer i Magleby. Lokalhistorisk Afdelings skriftserie nr. 2. København 1972. 189 sider + bilag. Ill. Særpris 33,35 kr.*

Nærværende publikation er blevet til på grundlag af en besvarelse af Københavns universitets prisopgave i sociologi og blev belønnet med universitetets guldmedalje. Historien her bagved er i øvrigt at læse i Festskrift for Køben-

havns Universitet, november 1971. Arbejdet er desuden lavet som led i en større undersøgelse af problematikken omkring kommunesammenlægningen med Skælskør, der under titlen Kommunesammenlægning er offentliggjort i 1972, og hvori der også findes et kapitel af en eksamensopgave i samfundsfag: Lokalsamfund og landspolitiserings.

Under arbejdet har Jon Sundbo fundet det fornødent at ændre prisopgavens formulering til: »En analyse af tilpasnings- og sociale forandringsprocesser i et dansk lokalsamfund og i hele det danske samfund i forbindelse med befolkningstilbagegang i dette lokalsamfund«. Denne reformulering har givet anledning til en videnskabsteoretisk udredning, der dækker kapitlerne 2, 3 og 4. Da denne del kræver sociologisk sagkundskab, vil nærværende anmeldelse holde sig til de følgende kapitler alene, der påkalder sig den allerstørste interesse for de samfundsorienterede fag og er med til at anvise veje for nutidshistorikeren og lokalhistorikeren, ikke mindst da Jon Sundbo selv kalder sin analyse for empirisk-induktiv og ikke hypotetisk-deduktiv. Den empiriske del bygger foruden på tilgængelig statistik for en meget stor del på dokumentarisk materiale som kommunale papirer, foreningsprotokoller, historiske dokumenter og avisartikler. Men som forventet indtager interviewundersøgelser en væsentlig plads, så snart det drejer sig om grupper og individers holdning til deres egen og kommunens situation. Den særlige baggrund herfor er den i 1966 stedfundne kommunesammenlægning, hvorved beslutningsleddet blev frataget Magleby og nabokommunerne og placeret i Skælskør som centrum for den ny storkommune. Interviewundersøgelserne har omfattet 5 % af befolkningen over 21 år, d. v. s. 20 personer i Magleby, ikke noget stort tal, ligesom det ikke oplyses, hvordan disse 20 personer er udvalgte. Besvarelsen af et enkelt spørgsmål er refereret side 87, hvoraf stratificeringen muligvis fremgår, idet svarene er afgivet af 6 arbejdere, 1 landmand, 5 husmødre, 4 højere funktionærer, 1 selvstændig i byerhverv, ialt 17 af 20 svar. Hvis samplen har været stratificeret, mangler der vistnok 3 svar fra landmænd (at dømme efter folketællingen 1965). Desuden er der interviewet en lang række nøglepersoner i kommunen, ligesom analysen finder nogen støtte i en særlig interviewundersøgelse af samtlige beboere på Stignæs, hvor de to store industrianlæg, olieraffineriet og elværket, ligger. Interviewspørgsmålene samler sig om to væsentlige hovedpunkter, dels beboernes syn på kommunesammenlægningen og den dermed forbundne flytning og centralisering af beslutningsleddet, og dels spørgsmål om det lokale interaktionsmønster, som det kommer til udtryk i omgangen grupper og individer imellem. Behandlingen af den sidstnævnte relation er nok det svageste led i afhandlingen, idet man savner dokumentation for de fremsatte påstande om omgangsformer, selv om det billede i øvrigt synes at træde frem, at det gamle kontaktmønster i Magleby er svækket ved industrialiseringen og fraflytningen, og at der ikke er opstået nye kontaktled mellem den gamle befolkning og nytilflytterne, for hvem Magleby kun er soveby. Det er den samme fornemmelse, man selv har i lignende situationer. Men det havde været rart, om fornemmelsen var blevet lidt bedre

dokumenteret. Muligvis har forfatteren villet afstå herfra på grund af den lille sample. Så meget om den empiriske del.

Bogens 4. del: *Konklusion og kritik* behandler dernæst induktionsfasen eller generalisationen, et kort men klart og fortrinligt afsnit, indeholdende det dialektiske indslag i metoden, hvor der skelnes mellem samfundsdelegerede og individdelegerede processer i samfundsudviklingen. Her har man efter anmelderens mening et udmærket værktøj og en ledetråd til brug for undervisningen i samfundskundskab og en inspiration for den lokalhistoriske og kulturgeografiske forskning. Dette skal dog ikke betyde, at nutidsforskeren ikke også bør befatte sig med den empiriske del, tværtimod. Der er både inspiration og debatoplæg at hente her, og det er her problemerne behandles og fornyelserne findes. Anmelderen har især fæstnet sig ved kapitlerne 8, 9 og 10, hvor kommunesammenlægningen, de indre geografiske ændringer og relationen til omverdenen samt byplanlægningen behandles.

Disse emner er afhandlingen og den stillede opgave særdeles vedkommende. Skulle man komme med en mere generel kritik, så er den ikke af faglig, men af stilistisk art. Afhandlingen har en række skønhedspletter i form af lovlig mange gentagelser og en svigtende korrekturlæsning. En stramning af indholdet havde ikke været af vejen. På den anden side kan anmelderen varmt anbefale Jon Sundbos afhandling. Den udfylder på flere punkter en næsten tom plads i den danske forskning af nutidssamfundet.

Viggo Hansen

Privatarkiver i Rigsarkivet

OVERSIGT OVER PRIVATE PERSONARKIVER I RIGSARKIVET. *Føreløbige arkivregistraturer. Ny serie nr. 3. Rigsarkivet 1970. 23 kr.*

Rigsarkivet har i de seneste år gjort en betydelig indsats for at få indsamlet privatarkiver fra vort århundredes fremtrædende mænd og kvinder. Arbejdet har været så omfattende, at man har fundet det berettiget at oprette en særlig afdeling på Rigsarkivet, som udelukkende er beskæftiget med private personers og institutioners arkiver. Indsamlingen af privatarkiver kan være meget tidkrævende – der går ofte langvarige og tålmodige forhandlinger forud for en aflevering – og det kan i akutte situationer være nødvendigt at iværksætte forhandlinger om aflevering uden tøven for at undgå, at et privatarkiv opløses eller forsvinder. Under sådanne arbejdsforhold er det vanskeligt at tilrettelægge og gennemføre registreringer.

Igennem årene er det alligevel lykkedes at udarbejde en del mere eller mindre omfattende arkivfortegnelser, som kortfattet er behandlet i indledningen til denne bog, men det har ikke været muligt at foretage tilbundsående registrerings-